

УДК 378.1:316.752

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-6(329)-2-36-45

Заредінова Ельвіра Рифатівна,

науковий кореспондент Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна.

zaredinova.elvira@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-6054-3064>

КРИТЕРІЙ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTI СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЗВО

Трансформація сучасного соціокультурного простору, ситуація «ціннісної зміни» в Україні актуалізує необхідність й доцільність дослідження аксіологічної сфери особистості, оскільки цінності детермінують й регулюють поведінку особистості в певному соціумі. При цьому саме соціокультурні цінності визначають самобутність певної культури, притаманну їй ментальність та унікальність, тобто соціокультурні цінності синтезують соціокультурні особливості суспільства, соціальні аспекти різних етнічних груп й певної особистості. Варто відзначити, що особливою соціальною групою є студентство. Відомо, що студентський вік є переходом від юнацтва до зрілості, пов'язаним із завершенням процесу зростання, розквіту організму, а саме з перебудовою самосвідомості, емоційно-вольового устрою життя. У цей віковий період набуває інтенсивного розвитку ціннісно-смилова сфера особистості, тобто є очевидною сенситивність студентського віку до формування та інтеріоризації соціокультурних цінностей. До того ж неоднозначність й суперечливість у трактуванні цінностей загалом й, зокрема, соціокультурних цінностей, як на теоретичному, так й на практичному рівнях, стосується й проблеми їх діагностики та моніторингу в студентському віці. Тобто логічно виникає необхідність обґрунтування й розробки критеріальної бази дослідження соціокультурних цінностей студентів ЗВО.

Проблема формування критеріального апарату педагогічних досліджень розкрита в роботах Н. Кузьміної, де пропонується використовувати базовий критерій та сукупність показників. Аналогічний підхід подано й в студіях А. Маркової. Критерії вихованості людини розроблено в працях І. Беґа. Вимоги до визначення критеріального апарату педагогічного дослідження розробляють В. Беспалько, І. Ісаєв, Ю. Кулюткін. Підходи до визначення рівнів сформованості ціннісної сфери особистості представлено у дослідженнях К. Журби, Л. Корінної, В. Лаппо, Д. Мацько. Щодо соціокультурних цінностей особистості відомий досвід Л. Новікової, яка обґрунтувала критерії, показники та рівні сформованості соціокультурних цінностей

майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. Отже при досить широкому висвітленні аксіологічної проблематики (В. Білські, Т. Калюжна, Г. Олпорт, М. Рокич, В. Сластьонін, Н. Ткачова, В. Тугаринов, Ш. Шварц, Е. Шпрангер), а також питань розробки критеріальної бази педагогічного дослідження, аспект обґрунтування й розробки критеріїв, показників та рівнів сформованості соціокультурних цінностей студентів ЗВО залишається поза увагою науковців. Тому *мета* представленої статті полягає у визначенні критеріїв, показників та рівнів сформованості соціокультурних цінностей студентів ЗВО.

У процесі досягнення означеної мети й розв'язанні завдань, пов'язаних з розробкою критеріального апарату дослідження соціокультурних цінностей студентів ЗВО будемо базуватися на підходах, в яких пропонується використання базових критеріїв і сукупності показників (Маркова, 1996), а також на трактуванні критерію як матеріалізованої ознаки, за допомогою якої оцінюється ступінь досягнення певної мети (Алексеев, 1993); а показника – як компонента критерію, що служить типовим та конкретним виявленням сутності якостей процесу чи явища, який підлягає вивченню (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2009).

Суттєвим критерієм вихованості людини, на думку І. Беха, є повнота оволодіння загальнолюдськими й національними, гуманістичними, морально-духовними цінностями, що становлять основу відповідних учинків, а також рівень та ієрархія якостей особистості, набутих нею в процесі виховання (Бех, 2003, с. 7).

Існує наукова думка (В. Куниціна, Н. Казаринова, В. Погольша) щодо розподілу критеріїв вихованості на дві групи, а саме: 1) критерії, що пов'язані з проявом результатів виховання в зовнішній формі-судженні, оцінках, учинках, діях особистості; 2) критерії, що свідчать про явища, приховані від очей вихователя, – мотиви, переконання, орієнтації, а показниками вихованості виступають такі інтегральні прояви особистості, як система цінностей, здатність включатися в різні види діяльності, виявляючи в ній цілеспрямованість, осмисленість, самостійність, творчу активність, відповідальність (Куниціна & Казаринова & Погольша, 2003, с. 196 – 197).

Відтак, беручи до уваги зазначені наукові позиції, тлумачимо *критерій* як ознаку, за допомогою якої визначається рівень сформованості соціокультурних цінностей, а *показник* – як складник критерію, що розкриває сутність та особливості соціокультурних цінностей студентів ЗВО.

Суттєвими в контексті визначення критеріїв сформованості соціокультурних цінностей студентів ЗВО є дослідження, в яких обґрунтовуються вимоги до критеріїв.

Так, В. Беспалько висуває до критерію, такі вимоги, як-от: адитивність – що передбачає при застосуванні критерію до складових

певного явища, сумування окремих його результатів; адекватність – як відповідність досліджуваному явищу як у контексті його природа, так – і динаміки його змін; кількісність – критерій має бути числовим, при цьому одні й ті ж фактичні значення різних явищ при застосуванні до них критерію мають давати однакові числові значення вимірюваних величин (Беспалько, 1971).

Більш детально вимоги до визначення критеріїв та показників представлено в дослідженні І. Ісаєва, а саме: критерії повинні бути розкриті через низку якісних ознак (показників), за мірою виявлення яких можна судити про більший чи менший ступінь прояву цих критеріїв; критерії повинні відображати динаміку вимірюваної якості в часі й культурно-педагогічному просторі; критерії повинні, по можливості, охоплювати основні види педагогічної діяльності; критерії повинні відображати основні закономірності формування особистості; за допомогою критеріїв повинні встановлюватися зв'язки між усіма компонентами системи, яку досліджують; якісні показники повинні поставати в єдності з кількісними; критерії повинні бути розкриті через низку специфічних ознак, які відображають усі структурні компоненти (Ісаєв, 1997).

Таким чином, базуючись на зазначених наукових позиціях, в розробці критеріїв сформованості соціокультурних цінностей студентів ЗВО, будемо ґрунтуватися на таких вимогах, як-от: об'єктивність, надійність, адекватність, адитивність, узгодження із компонентами соціокультурних цінностей, взаємозумовленість критерію з його показниками, а також урахувати визначену нами структуру соціокультурних цінностей студентів ЗВО, що містить мотиваційно-ціннісний, когнітивний, праксіологічний компоненти.

Зауважимо, що мотиваційно-ціннісному компоненту соціокультурних цінностей відповідає мотиваційно-аксіологічний; когнітивному – когнітивно-рефлексивний; праксіологічному – суб'єктно-діяльнісний критерії.

Розкриємо сутність обґрунтованих нами критеріїв та показників сформованості соціокультурних цінностей студентів ЗВО.

Мотиваційно-аксіологічний критерій відбиває рівень сформованості мотивів, потреб, установок, ціннісних ставлень до світу в сучасних умовах глобалізації та культурної неоднорідності суспільства, до культур і традицій інших народів, до менталітету та ментальності українського народу, до своєї Батьківщини, до майбутньої професії, до себе й інших.

Показниками мотиваційно-аксіологічного критерію є такі, як-от: ціннісне ставлення до культур та традицій інших народів та представників етнічних та соціальних груп; потреба у комунікації та взаємодії з представниками інших національностей на засаді міжетнічної, міжкультурної толерантності; мотивація усвідомлення менталітету та ментальності українського народу; мотиви, пов'язані з вивченням

культурних надбань та традицій українського народу; ціннісне ставлення особистості до своєї Батьківщини, мотив ідентичності і почуття приналежності до української нації; ціннісне ставлення до майбутньої професії, потяг до професійної самореалізації; ціннісне ставлення до себе (Я-концепція, самооцінка); ціннісне ставлення до взаємодії, спілкування з іншими людьми на засаді емпатії як форми раціонально-емоційно-інтуїтивного відображення іншої людини (за В. Бойко).

Когнітивно-рефлексивний критерій характеризує сформованість аксіологічних знань та різних уявлень у контексті соціокультурних цінностей й пов'язаний з такими їх характеристиками, як: актуальність, різноманітність, глибина, гнучкість, артикульованість, дієвість.

Показниками когнітивно-рефлексивного критерію є такі: знання культури та традицій інших народів, а також побудови ефективної взаємодії з представниками різних національностей; знання культури та традицій українського народу; знання базових цінностей сучасного українського суспільства; знання сутності патріотичних цінностей; знання про аксіологічні аспекти майбутньої професії; самоусвідомлення власного «Я», самооцінка; знання про внутрішній світ інших людей та їх ставлення до себе (комунікативна рефлексія); знання щодо координації спільних дій у певному соціумі (кооперативна рефлексія).

Суб'єктно-діяльнісний критерій пов'язаний з набуттям ціннісного досвіду, вчинками, моделями поведінки студентів суголосно своїм соціокультурним цінностям, а також з готовністю засвоювати й продукувати соціокультурні цінності в процесі мотивованої активності на засаді суб'єктності особистості.

Показниками суб'єктно-діялісного критерію є такі: досвід діяльності на основі реалізації соціокультурних цінностей; готовність комунікувати та взаємодіяти з представниками інших національностей; уміння організувати свою діяльність суголосно базовим цінностям сучасного українського суспільства; діяльність на благо своєї Батьківщини на основі патріотичних цінностей; реалізація в освітньому процесі ЗВО ціннісного ставлення до майбутньої професії; уміння здійснювати самоаналіз власної ціннісної сфери, своїх вчинків та відносин; уміння аналізувати внутрішній світ «інших», їх ставлення до себе з позицій ціннісного досвіду; уміння будувати партнерські стосунки з іншими людьми на основі «суб'єкт-суб'єктної взаємодії».

Розкриємо рівні сформованості соціокультурних цінностей студентів ЗВО за *мотиваційно-аксіологічним критерієм*.

Низький рівень визначається не сформованістю ціннісного ставлення до культур та традицій інших народів та представників етнічних та соціальних груп; ситуативними, неусвідомленими мотивами до комунікації та взаємодії з представниками інших національностей при пасивності міжетнічної, міжкультурної толерантності; мотивація усвідомлення менталітету та ментальності українського народу є нестійкою; мотиви, пов'язані з вивченням культурних надбань та

традицій українського народу є неусвідомленими; ціннісне ставлення особистості до своєї Батьківщини є ситуативним, мотиви ідентичності та почуття приналежності до української нації – не актуальними, тобто студент байдужий до свого членства в національній спільноті; ставлення до майбутньої професії чітко не визначене, або є негативним; ставлення до себе базується на неадекватній самооцінці; взаємодія та спілкування з іншими людьми базується на спогляданні та раціональному каналі емпатії, що відбиває спонтанний інтерес до іншого.

Середній рівень виявляється в ситуативному ціннісному ставленні до культур та традицій інших народів та представників етнічних та соціальних груп; в ситуативності, але вже усвідомленості мотивів та потреб до діалогу, співробітництва та позитивної взаємодії з представниками інших національностей при активно-ситуативній зовнішній міжетнічній, міжкультурній толерантності; мотивація прийняття менталітету та ментальності українського народу є не у повній мірі усвідомленою; мотиви, пов'язані з вивченням культурних надбань та традицій українського народу є вибірковими; ціннісне ставлення особистості до своєї Батьківщини є фрагментарним, не достатньо сформованими є мотиви ідентичності та почуття приналежності до української нації, тобто студент усвідомлює себе представником української нації, але національна приналежність для нього не завжди актуальна; ставлення до майбутньої професії є не повністю усвідомленим; ставлення до себе є переважно емоційним, некритичним; взаємодія та спілкування з іншими людьми базується на співпереживанні та емоційному каналі емпатії, пов'язаному з чуттєвістю.

Високий рівень характеризується стійким ціннісним ставленням, що набуває статусу установки до культур та традицій інших народів та представників етнічних та соціальних груп на основі визнання самоцінності їх культур; актуалізацією та реалізацією стійких, усвідомлених мотивів та потреб у співробітництві та ефективній взаємодії з представниками інших національностей на засаді шанобливих стосунків та подолання негативних стереотипів та упереджень при цілісно-активній внутрішній міжетнічній, міжкультурній толерантності; усвідомленою мотивацією прийняття менталітету та ментальності українського народу; актуальністю мотивів, що пов'язані з вивченням культурних надбань та традицій українського народу; стійким ціннісним ставленням особистості до своєї Батьківщини, позитивними мотивами ідентичності та почуттям приналежності до української нації й національної гордості, сповіданням національних цінностей; вираженістю та дієвістю професійних мотивів та стійким ціннісним ставленням до майбутньої професії; критичним ставленням до себе на засаді позитивної Я-концепції та адекватній самооцінці переважно емоційним, некритичним; взаємодією та спілкуванням з іншими людьми, що базується на переживанні з приводу почуттів Іншого та інтуїтивном каналі емпатії, що дозволяє реалізувати свій ціннісний досвід.

Далі розглянемо рівні сформованості соціокультурних цінностей студентів ЗВО за *когнітивно-рефлексивним критерієм*:

Низький рівень – знання культури та традицій інших народів, а також побудови комунікативної взаємодії з представниками різних національностей практично відсутні; знання культури та традицій українського народу, базових цінностей сучасного українського суспільства, сутності патріотичних цінностей є обмеженими, студент не досить чітко ідентифікує себе як представника української нації; знання про аксіологічні аспекти майбутньої професії є фрагментарними; самоусвідомлення власного «Я» та самооцінка базується лише на особистісній та інтелектуальній рефлексії; знання про внутрішній світ інших людей та їх ставлення до себе (комунікативна рефлексія), а також знання щодо координації спільних дій у певному соціумі (кооперативна рефлексія) є дуже стислими.

Середній рівень виявляється у фрагментарних знаннях культури та традицій інших народів; у поверхових знаннях щодо побудови ефективної взаємодії з представниками різних національностей; у обмежених знаннях культури та традицій українського народу, базових цінностей сучасного українського суспільства, сутності патріотичних цінностей; знання про аксіологічні аспекти майбутньої професії є недостатньо повними; знання власного «Я» та самооцінка переважно базується на особистісній та інтелектуальній рефлексії, проте з'являються знання про внутрішній світ інших людей та їх ставлення до себе (комунікативна рефлексія), а також знання щодо координації спільних дій у певному соціумі (кооперативна рефлексія).

Високий рівень характеризується повнотою, системністю знань культури та традицій інших народів, побудови взаємодії з представниками різних національностей; глибиною знань культури та традицій українського народу, цінностей сучасного українського суспільства, сутності патріотичних цінностей; знання про аксіологічні аспекти майбутньої професії є усвідомленими й повними; знання власного «Я» та самооцінка, а також знання про внутрішній світ інших людей та їх ставлення до себе переважно базуються на особистісній та інтелектуальній рефлексії, проте з'являються знання про внутрішній світ інших людей та їх ставлення до себе через спільні дії у певному соціумі, що ґрунтуються на комунікативній та кооперативній рефлексії.

Розкриємо рівні сформованості соціокультурних цінностей студентів ЗВО за *суб'єктно-діяльним критерієм*:

Низький рівень визначається не сформованістю досвіду діяльності та поведінки щодо комунікації та взаємодії з представниками інших національностей на основі міжетнічної, міжкультурної толерантності; слабо вираженими є уміння організувати свою діяльність суголосно базовим цінностям сучасного українського суспільства; є ситуативною діяльністю на благо своєї Батьківщини на основі патріотичних цінностей, студент не спілкується українською мовою, не зацікавлений соціальним

життям національної спільноти, не виявляє свою приналежність до неї; ставлення до майбутньої професії – пасивно-виконавське, є несформованою активність та ініціативність, тобто суб'єктність особистості, що є важливою якістю в опануванні соціокультурних цінностей; уміння здійснювати самоаналіз власної ціннісної сфери, своїх вчинків та відносин на основі різних типів рефлексії є мало розвинутими; уміння аналізувати внутрішній світ «інших», їх ставлення до себе з позицій ціннісного досвіду є мінімальними; уміння будувати партнерські стосунки з іншими людьми на основі емпатії та «суб'єкт-суб'єктної взаємодії» є не дієвими.

Середній рівень виявляється в ситуативній реалізації діяльності та поведінки щодо комунікації та взаємодії з представниками інших національностей на основі міжетнічної, міжкультурної толерантності; в не достатньо сформованій національній ідентичності та уміння організувати свою діяльність суголосно базовим цінностям сучасного українського суспільства; діяльність на благо своєї Батьківщини на основі патріотичних цінностей є обмеженою; ставлення до майбутньої професії – активно-виконавське, є усвідомленою ситуативною активністю, частковим проявом ініціативності, відповідальності, самостійності, як ознак суб'єктно-активної позиції у привласненні соціокультурних цінностей; уміння здійснювати самоаналіз власної ціннісної сфери, уміння аналізувати внутрішній світ «інших», їх ставлення до себе з позицій соціокультурних цінностей реалізується на основі досвіду рефлексії; уміння будувати партнерські стосунки з іншими людьми на основі емпатії та «суб'єкт-суб'єктної взаємодії» є не достатньо розвинутими.

Високий рівень характеризується повноцінною різноманітною діяльністю та поведінкою щодо комунікації та взаємодії з представниками інших національностей на основі міжетнічної, міжкультурної толерантності; у студента сформована національна ідентичність, він активно демонструє свою приналежність національній спільноті, включений в національну культуру, цілісно реалізує діяльність на благо своєї Батьківщини на основі патріотичних цінностей; ціннісне ставлення до майбутньої професії стає усвідомленим й стійким, тобто набуває статусу установки з надситуативною активністю, ініціативністю, самостійністю у процесі засвоєння й продукування й практичної реалізації соціокультурних цінностей; уміння здійснювати самоаналіз власної ціннісної сфери, уміння аналізувати внутрішній світ «інших», їх ставлення до себе з позицій соціокультурних цінностей набувають високого рівня й реалізується на основі особистісного, інтелектуального, кооперативного, комунікативного типів рефлексії; уміння будувати партнерські стосунки з іншими людьми на основі емпатії та «суб'єкт-суб'єктної взаємодії» є дієвими й розвинутими.

Таким чином, визначений нами критеріальний апарат дослідження ґрунтується на тлумаченні критерію як ознаки, за допомогою якої

визначається рівень сформованості соціокультурних цінностей, показника – як складник критерію, що розкриває сутність та особливості соціокультурних цінностей студентів ЗВО. Представлені у статті критерії та показники сформованості соціокультурних цінностей ЗВО узasadнюються на авторській структурі соціокультурних цінностей, що містить мотиваційно-ціннісний, когнітивний, праксіологічний компоненти. Мотиваційно-ціннісному компоненту соціокультурних цінностей відповідає мотиваційно-аксіологічний; когнітивному – когнітивно-рефлексивний; праксіологічному – суб'єктно-діяльнісний критерії. Отже репрезентовані критерії, показники та схарактеризовані рівні (низький, середній, високий) сформованості соціокультурних цінностей є підставою для подальшої розробки діагностичного інструментарію визначення рівнів сформованості соціокультурних цінностей студентів на констатувальному та контрольному етапах експериментального дослідження.

Список використаної літератури

1. Маркова А. К. Психология профессионализма. М.: Междунар. гуманитар. фонд «Знание», 1996. 308 с. **2. Алексеенко Б. Н.** Введение в основу научных исследований: учеб. пособие. Хмельницкий: ИПВУ, 1993. 100 с. **3. Великий** тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. С. Бусел. К.; Ірпінь: Перун, 2009. 1736 с. **4. Бех І. Д.** Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-теоретичні засади. К.: Либідь, 2003. 344 с. **5. Куницяна В. І.,** Казаринова Н. М., Погольша В. А. Межличностное общение: учебник для вузов. Санкт-Петербург: Питер, 2001. 544 с. **6. Беспалько В. П.** Элементы теории управления процессом обучения. Часть 2. Измерение качества процесса обучения. Материалы лекций, прочитанных в Политехническом музее на факультете программированного обучения. М.: Знание, 1971. 72 с. **7. Исаев И. Ф.** Школа как педагогическая система: основы управления. Белгород: Изд-во БелГУ, 1997. 144 с.

References

1. Markova, A. K. (1996). Psihologiya professionalizma [The psychology of professionalism]. M.: Mezhdunar. gumanit. fond «Znanie» [in Russian]. **2. Alekseenko, B. N.** (1993). Vvedenie v osnovu nauchnyh issledovanij [Introduction to the principles of scientific research]. Hmel'nickij: IPVU [in Russian]. **3. Busel, V. S.** (Eds.). (2009). Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainiskoi movy [A great explanatory dictionary of modern Ukrainian]. K.; Irpin: Perun [in Ukrainian]. **4. Bekh, I. D.** (2003). Vyhovannia osobystosti: u 2 kn. [Education of personality: in 2 books]. Kn. 2. Osobystisno oriientovanyi pidkhid: naukovo-teoretychni zasady [Book 2. Personally, oriented approach: scientific and theoretical principles]. K.: Lybid [in Ukrainian]. **5. Kunicyna, V. I.,** Kazarinova, N. M. &

Pogol'sha, V. A. (2001). *Mezhlichnostnoe obshchenie: uchebnik dlya vuzov* [Interpersonal communication: textbook for high schools]. Sankt-Peterburg: Piter [in Russian].

6. **Bespal'ko, V. P.** (1971). *Elementy teorii upravleniya processom obucheniya. Chast' 2. Izmerenie kachestva processa obucheniya* [Elements of learning process control theory. Part 2. Measuring the quality of the learning process]. M.: Znanie [in Russian].

7. **Isaev, I. F.** (1997). *Shkola kak pedagogicheskaya sistema: osnovy upravleniya* [School as a pedagogical system: management fundamentals]. Belgorod: Izd-vo BelGU [in Russian].

Заредінова Е. Р. Критерії, показники та рівні сформованості соціокультурних цінностей студентів ЗВО

У статті розкрито логіку обґрунтування критеріїв, показників та рівнів сформованості соціокультурних цінностей ЗВО. Визначено, що критерій є ознакою, за допомогою якої визначається рівень сформованості соціокультурних цінностей, а показник – складником критерію, що розкриває сутність та особливості соціокультурних цінностей студентів ЗВО. Доведено, що критеріальна база дослідження базується на структурі соціокультурних цінностей, яка містить мотиваційно-ціннісний, когнітивний, праксіологічний компоненти. Мотиваційно-ціннісному компоненту соціокультурних цінностей відповідає мотиваційно-аксіологічний; когнітивному – когнітивно-рефлексивний; праксіологічному – суб'єктно-діяльнісний критерії. Схарактеризовано низький, середній, високий рівні сформованості соціокультурних цінностей студентів ЗВО.

Ключові слова: соціокультурні цінності, критерії, показники, рівні сформованості соціокультурних цінностей, мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-рефлексивний, суб'єктно-діяльнісний критерії.

Зарединова Э. Г. Критерии, показатели и уровни сформированности социокультурных ценностей студентов ЗВО

В статье раскрыто логіку обоснования критериев, показателей и уровней сформированности социокультурных ценностей ЗВО. Определено, что критерий является признаком, с помощью которого определяется уровень сформированности социокультурных ценностей, а показатель – компонент критерия, который раскрывает сущность и особенности социокультурных ценностей студентов ЗВО. Доказано, что критериальная база исследования основывается на структуре социокультурных ценностей, которая содержит мотивационно-ценностный, когнитивный, праксиологический компоненты. Мотивационно-ценностному компоненту социокультурных ценностей соответствует мотивационно-аксиологический; когнитивному – когнитивно-рефлексивный; праксиологическому – субъектно-деятельностный критерии. Охарактеризован низкий, средний, высокий уровни сформированности социокультурных ценностей студентов ЗВО.

Ключевые слова: социокультурные ценности, критерии, показатели, уровни сформированности социокультурных ценностей, мотивационно-аксиологический, когнитивно-рефлексивный, субъектно-деятельностный критерии.

Zaredinova E. Criteria, Indicators and Levels of the Formation of Socio-Cultural Values of Students at the University

The article reveals the logic of justification criteria, indicators and levels of the formation of socio-cultural values at the University. It has been determined that the criterion is a sign by which the level of socio-cultural values is formed, and the indicator is a component of the criterion that reveals the essence and features of socio-cultural values of students at the University. It is proved that the criterion base of the study is based on the structure of sociocultural values, containing motivational-value, cognitive, praxiological components. The motivational-value component of socio-cultural values corresponds to the motivational-axiological (indicators: motives, needs, attitudes, value attitudes to cultures and traditions of other nations, to the mentality and mentality of the Ukrainian people, to their homeland, to the future profession, to themselves and others); the cognitive component of socio-cultural values corresponds to the cognitive-reflexive (indicators: axiological knowledge and different representations in the context of socio-cultural values); the praxiological component of socio-cultural values corresponds to the subject-activity criterion (indicators: value experience, actions, student behaviors in relation to their socio-cultural values, willingness to absorb and produce socio-cultural values in the process of motivated activity on the basis of personality subjectivity). It was determined low, middle and high levels of social and cultural values of students at the University.

Key words: socio-cultural values, criteria, indicators, levels of formation, motivational-axiological, cognitive-reflexive, subject-activity criteria.

Стаття надійшла до редакції 11.09.2019 р.

Прийнято до друку 25.10.2019 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Желанова В. В.